

bijlage

Inhoudelijke overwegingen
Project Munnikenland

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

T 070 888 3160
M 070 888 3170

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Bijlagen

Bijlage nummer	1
Horend bij	vergunning; Nb-wet 1998
Datum	22 maart 2012
Onze referentie	265259
Contactpersoon	

INLEIDING

Bovengenoemd besluit is vastgesteld naar aanleiding van een namens het Waterschap Rivierenland ingediende aanvraag d.d. 20 mei 2011 (kenmerk 9S9885.DF2/L0016/904224/JEBR/Nijm) en d.d. 7 juli 2011 (kenmerk DLGO/11/27067) om vergunningverlening op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nb-wet 1998) voor de uitvoering van werkzaamheden voor het hierna beschreven project Munnikenland.

De afgifte van de vergunning ten behoeve van dit project vindt plaats onder coördinatie van de provincie Gelderland, overeenkomstig de provinciale coördinatieregeling ex artikel 3.33, lid 1 onder a, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro). Bij de procedurele afhandeling van de vergunningaanvraag is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als omschreven in afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) gevolgd.

Het ontwerpbesluit heeft in de periode van 15 september tot en met 26 oktober 2011 ter inzage gelegen. In de paragraaf Verwerking van de zienswijzen ga ik nader op de ontvangen zienswijzen in.

DE AANVRAAG

In het kader van de planologische kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier onder de noemer "Uiterwaardvergraving Brakelse Benedenwaarden en dijkverlegging Buitenpolder het Munnikenland" wordt een aantal maatregelen getroffen in en nabij het Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem, hieronder genoemd 'Project Munnikenland'.

De begrenzing van het plangebied wordt gevormd door de rivieren de Waal (noord) en de Afgedamde Maas (zuid en west). In het oosten loopt het plangebied tot en met Den Nieuwendijk en de Brakelse boezem. In totaal beslaat het plangebied circa 700 hectare.

Het grootste deel van het plangebied valt binnen het Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem. De centraal gelegen Buitenpolder het Munnikenland en een deel oostelijk van de Brakelse Benedenwaarden vallen buiten de Natura 2000-begrenzing.

Het integrale doel van het Project Munnikenland is het verhogen van de veiligheid tegen overstromingen en het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het riviereengebied. Natuurontwikkeling maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Daarmee omvat het Project Munnikenland tevens de versterking van Natura 2000 en de Ecologische Hoofdstructuur (Waterschap Rivierenland, 2008).

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Het Project Munnikenland bevat een natuurinclusief ontwerp. Dit betekent dat de effecten van het totale integrale project per Natura 2000-doel in beeld gebracht worden, zowel de positieve aspecten (natuurontwikkeling) als de negatieve aspecten (beschadiging door de herinrichting). Op basis van de balans tussen beide (netto effect) wordt beoordeeld of er al dan niet sprake is van een significant negatief effect op de afzonderlijke soorten en habitattypen.

De totale uitvoering van de realisatiefase zal vier jaar duren (2012-2016). Hieronder worden alle werkzaamheden verstaan voor de aanleg en inrichting.

Er zijn voor het totale project de volgende deelactiviteiten te onderscheiden:

Brakelse Benedenwaarden

In de Brakelse Benedenwaarden worden geulen gegraven voor de ontwikkeling van hoogdynamische riviernatuur en een verlaging van de Maatgevende Hoogwaterstand (MHW). Dit gebeurt reliëfvolgend: de uit te graven geulpatronen zijn afgestemd op aanwezige geulen en rijswaardenpatronen in de ondergrond. De nevengeulen worden uitgegraven tot circa NAP-3 meter. De uitstroomhoogte van de oostelijke geul zal worden gerealiseerd op NAP+1,5 m. De instroomopening heeft een iets hogere drempel. De westelijke geul is benedenstrooms direct aangetakt op het zomerbed. Om de ontwikkeling van Stroomdalgraslanden en Glanshaverhooilanden te bevorderen, worden op twee locaties zaad- en wortelstokbanken neergelegd.

Munnikenlandse kom

De Munnikenlandse kom wordt door het terugleggen van de dijk weer in de overstromingsvlakte gelegd. Het huidige landbouwgebied wordt omgezet naar natuur. Gedurende hoogwater loopt de Munnikenlandse kom vol met Waalwater. Direct daarna bedraagt het waterniveau in de kom circa NAP+2,5 m, met een gemiddelde waterdiepte van 1,5 meter. Vervolgens zakt het water via het uitwateringwerk in de loop van april/mei tot op NAP+1,5 m. De bestaande diepe put die is gegraven voor de aanleg van de Deltadijk rond 1970 wordt deels verondiept. Het oostelijk deel van de plas, dat aansluit op het historische terrein van het Munnikenhof wordt gedempt tot op het niveau van het omliggende maaiveld. Hiermee krijgt het terrein weer het oorspronkelijke karakter van voor 1970. In het overige deel van de plas wordt de noordelijke oever sterk verondiept, waardoor er een groot oppervlak aan ondiep water ontstaat (tot 2 meter).

Tussendijks gebied

Tussen de Wakkere dijk en Den Nieuwendijk ontstaat één lange strook 'tussendijks gebied', deels Natura 2000 gebied. In het tussendijks gebied wordt het peil ingesteld op 0,6 m+NAP. In het tussendijks gebied worden drie poelen aangelegd ter stimulering van de Kamsalamanderpopulatie.

Wakkere dijk

De Wakkere dijk wordt een integrale dijk. Dit betekent dat hij een nieuwe functionele vorm krijgt, waarbij het niet alleen om veiligheid gaat maar ook om landschap, natuur en recreatie. Tevens wordt de Wakkere Dijk ingericht om te kunnen dienen als een hoogwatervrije vluchtplaats voor de grazers en andere fauna. De rivierzijde van de dijk is op enkele plekken voorzien van terrassen in de

vorm van een brede tribune. Op de buitenteen van de Wakkere dijk ligt een pad op 4 m+NAP, aansluitend op het struinpad richting Slot Loevestein. De binnenteen van de dijk wordt voorzien van een bomerij van Essen.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Maaskade

Ter plaatse van het westelijk deel van de Maaskade blijft de huidige hoogte (3,5 - 3,8 m+NAP) gehandhaafd. In het westelijk deel van de Maaskade ter hoogte van de Bloemcamperpolder komt een uitlaatwerk met een drempelhoogte op NAP+1,5 meter. Het werk zorgt voor de eerste afwatering van het overstromingswater in de voormalige polder Munnikenland.

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Waalkade

De Waalkade wordt gedeeltelijk verlaagd tot op het niveau van NAP+2,5 meter om vernatting en de dynamiek van het komgebied te stimuleren. De oorspronkelijke terp van 't Rechthuys wordt hersteld naar de situatie zoals die bestond voor de bedijking in 1970.

Schouwendijk

Het laagste punt van de Schouwendijk ligt in het oosten bij de aansluiting op de Wakkere dijk en bedraagt circa 1,3 m+NAP. Dit laagste gedeelte zal worden opgehoogd tot 1,5 m+NAP. Naar het westen loopt de hoogte geleidelijk op naar circa 2,0 m+NAP. Ook wordt het oorspronkelijke beloop van de Schouwendijk (nabij de huidige maar te verwijderen Deltadijk) hersteld. In het zuidoosten sluit de Schouwendijk aan op de Van Heemstraweg.

Historische parels

De Munnikenhof, de locatie van de door de monniken verlaten kloosterboerderij, krijgt extra aandacht. Het perceel van de Munnikenhof wordt geheel in hoogte hersteld. Ook het beeld van het kasteelterrein wordt versterkt door het terrein licht op te hogen en een gracht te realiseren rondom de historische ligging.

Toekomstig gebruik

Na realisatie volgt ook de gebruiksfase. Bij de herinrichting wordt aangestuurd op een betere ontsluiting en het aantrekken en faciliteren van bezoekers naar het gebied. Het gebied trekt nu 70.000-100.000 bezoekers per jaar. Na herinrichting zal dit aantal toenemen tot circa 150.000 bezoekers per jaar.

Er komt een nieuwe ontsluitingsweg op de Maaskade aan de zuidzijde, waardoor de afstand van het gemotoriseerd verkeer tot de meest kwetsbare natuurwaarden (droge graslanden) toeneemt.

Er wordt een wandelroute gerealiseerd vanaf het parkeerterrein richting Wakkere dijk, met uitzicht op het natuurgebied. Op de oeverwal bij de Waalkade komt de mogelijkheid om wandelend de overgang tussen uiterwaard en komgebied te ervaren en Loevestein te bereiken.

Bij de Munnikenhof wordt op de Afgedamde Maas een kleine aanlegsteiger aangelegd voor kano's.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteiten wordt kortheidshalve verwezen naar de bij de aanvraag gevoegde passende beoordeling.

WETTELIJK KADER

Natura 2000-gebieden

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied zijn in deze relevant de artikelen 19d (lid 1), 19e en het artikel 19f (lid 1) van de Nb-wet 1998.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

BELEID

Nota Ruimte

In zijn algemeenheid is het ruimtelijk beleid voor de VHR, Nb-wet- en EHS-gebieden gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader, het zogenoemde «nee, tenzij»-regime.

Het rijk wil voorts voldoende veiligheid tegen overstromingen realiseren. Hiertoe richt het rijk zich op het hoofdwatersysteem, waartoe ook de grote rivieren behoren. Het rijk wil in het gebied van de grote rivieren de veiligheid tegen overstromingsgevaar handhaven en de ruimtelijke kwaliteit verbeteren. Waar nodig worden maatregelen genomen om de te verwachten hogere rivierafvoeren te verwerken. De bestaande ruimte voor de rivier wordt behouden. Hiertoe wordt het zoekgebied voor verbreding van het winterbed, de inrichting als waterbergingsgebied, of voor de versterking van dijken, gedurende een periode van 10 jaar na vaststelling van de Nota Ruimte, gevrijwaard van ontwikkelingen die een inrichting ten behoeve van de bescherming tegen overstromingen kunnen bemoeilijken.

Als voorwaarde voor rivierverruimende maatregelen wordt gesteld dat deze maatregelen blijven binnen de randvoorwaarden die worden gesteld door de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Hiertoe is specifiek voor het rivierengebied een 'Strategisch kader Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn' opgesteld. De Nota Ruimte wil tevens de specifieke karakteristieken van de verschillende riviertakken handhaven en nader uitwerken.

Nationaal Waterplan

In december 2009 is het Nationaal Waterplan 2009-2015 vastgesteld, als opvolger van de Vierde nota waterhuishouding die gold voor de periode 1999-2006. Het Nationaal Waterplan zet in op bescherming tegen overstromingen, het beschikken over voldoende en schoon water en op diverse vormen van gebruik van water. Het Nationaal Waterplan noemt de diverse maatregelen die hiervoor moeten worden genomen. In het Nationaal Waterplan wordt een eerste uitwerking gegeven aan het Deltaprogramma zoals opgesteld naar aanleiding van het advies van de Deltacommissie uit 2008. Doel van het Deltaprogramma is het realiseren van een duurzame waterveiligheid en zoetwatervoorziening. De uitwerking hiervan vindt plaats in negen deelprogramma's waaronder het deelprogramma Rivieren. Onderdeel van het voornoemde deelprogramma is het formuleren van een lange termijnopgave voor de buitendijkse gronden, rekening houdende met veiligheid, waterkwaliteit, ruimtelijke kwaliteit en (regionale) ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van een afgewogen inzet, beheer en benutting van het rivierbed.

Structuurvisie Ruimte voor de Rivier

Op 19 december 2006 is de PKB (nu: Structuurvisie) Ruimte voor de Rivier door de Eerste Kamer vastgesteld. Hieronder wordt kort weergegeven welk beleid het kabinet in deel 3 van deze PKB heeft verwoord. Als bouwsteen voor deze PKB werd door de toenmalige ministeries van Verkeer en Waterstaat en LNV een strategisch kader opgesteld.

Het kabinet heeft besloten de bescherming tegen overstromingen in het rivierengebied uiterlijk in 2015 op het vereiste niveau te brengen en tegelijk de ruimtelijke kwaliteit in het rivierengebied te verbeteren. Op de locaties waar ruimtelijke maatregelen ten behoeve van de veiligheid worden genomen, zal de herinrichting zoveel mogelijk worden aangegrepen om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De noodzaak tot bescherming van de natuur heeft een belangrijke rol gespeeld bij het opstellen van deze PKB en vraagt bij de uitwerking om nadrukkelijke aandacht. Bij de uitvoering van een natuurtoets (voor het gehele pakket maatregelen uit de PKB) wordt het 'Strategisch Kader Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, Ruimte voor de Rivier en Ruimte voor Natura 2000' gehanteerd. Hierbij zal in Natura 2000-gebieden worden gestreefd naar een pakket van maatregelen dat bijdraagt aan de verbetering van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten die worden bedreigd.

In lijn met de Nota Ruimte is dit gericht op het behoud van bestaande en de ontwikkeling van nieuwe kernkwaliteiten van de verschillende riviertakken.

Beleidslijn grote rivieren

De Beleidslijn grote rivieren vormt een nadere uitwerking van het ruimtelijk beleid voor het rivierbed zoals dat in de Nota Ruimte (visie van het Kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland) is verwoord. De Beleidslijn beschrijft onder meer welke activiteiten kunnen worden toegelaten in het stroombed van de grote rivieren. De Waal valt onder het 'stroomvoierend regime'. Hierbij mogen alleen specifiek omschreven riviergebonden activiteiten plaatsvinden. Realisatie van natuur wordt hiertoe gerekend. Als voorwaarden worden hierbij onder meer gesteld dat er geen sprake mag zijn van een feitelijke belemmering voor het vergroten van de afvoercapaciteit, en dat er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit, dat de waterstandsverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is.

VERGUNNINGPLICHT

De aangevraagde activiteiten vinden plaats in of nabij het Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem. Dit gebied is door Nederland onder de naam 'Boezem van Brakel, Pompveld en Kornsche Boezem' aangemeld en door de Europese Commissie in 2004 op de zogeheten communautaire lijst geplaatst. Het gebied is door Nederland voorlopig aangewezen en op 10 augustus 2008 werd het ontwerp-aanwijzingsbesluit gepubliceerd. Definitieve aanwijzing heeft nog niet plaatsgevonden.

Voor het Project Munnikenland zijn twee bevoegd gezagen verantwoordelijk voor de vergunning op grond van de Nb-wet 1998; gedeputeerde staten van de provincie Gelderland (hierna: de provincie) en de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Op basis van het Besluit vergunningen Nb-wet 1998, artikel 2, sub e en/of p, ben ik bevoegd voor de volgende (deel) projecten die worden uitgevoerd in het kader van de Rivierverruiming:

- Ontgraving Brakelse Benedenwaarden;
- Ontgraving noordelijk deel Gandelwaard;
- Ontgraving Deltadijk;

- Ontgraving Waalkade:
- Aanleg Wakkere Dijk
- Aanleg in- en uitlaatwerk in Maaskade
- Aanleg in- en uitlaatwerk geul Brakelse Benedenwaarden
- Aanleg poelen in tussentijds gebied t.b.v. Kamsalamander

Verder strekt mijn bevoegdheid zich uit over de werkzaamheden t.b.v. het grondverzet voor de rivierverruimende maatregelen.

Voor de overige (deel)projecten, alsmede het latere (recreatieve) gebruik van het gebied zijn gedeputeerde staten van de provincie Gelderland bevoegd een beslissing te nemen.

Ik stel vast dat de aangevraagde activiteiten mogelijk de natuurlijke waarden en kenmerken van het bovengenoemde beschermde Natura 2000-gebied kunnen aantasten respectievelijk significant negatieve effecten kunnen hebben. Om die reden ben ik van mening dat de voorgenomen activiteiten als vergunningplichtig onder de Nb-wet 1998 dienen te worden aangemerkt.

BESCHERMDE NATUURWAARDEN

Beheerplan

In dit geval kan vastgesteld worden dat, ten aanzien van de voorgenomen activiteit op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van Nb-wet 1998.

Geen beheer, project

De voorgenomen activiteit vormt een project dat geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van het betrokken Natura 2000-gebied. De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Op grond van artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 in combinatie met artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 dient een passende beoordeling aangeleverd te worden door de initiatiefnemer. Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

In dit geval kunnen dergelijke gevolgen niet bij voorbaat uitgesloten worden. Ik concludeer dat een passende beoordeling vereist is. U heeft een dergelijke passende beoordeling bij uw aanvraag gevoegd. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van uw effectenanalyse en conclusies.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de beschermde waarden van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden.

De diverse beschermde waarden van het betrokken Natura 2000-gebied staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Natuur' > 'Natura 2000').

Selectie van relevante natuurwaarden

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied blijkt uit de bij de aanvraag aangeleverde documentatie dat op de volgende habitattypen- en soorten mogelijk

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

effecten kunnen optreden (zie ook tabel 2.15 pagina 55 van de passende beoordeling):

- H3270 Slikkige rivieroeveren
- H6120 *Stroomdalgraslanden
- H6510 Glanshaver- en vossenstaarthooilanden
- H91E0 *Vochtige alluviale bossen
- H1134 Bittervoorn
- H1145 Grote modderkruiper
- H1149 Kleine modderkruiper
- H1136 Rivierdonderpad
- H1166 Kamsalamander

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Met betrekking tot de in de passende beoordeling geselecteerde beschermde habitattypen en soorten, merk ik deze als volledig en juist aan.

PASSENDE BEOORDELING

Ecologie

De passende beoordeling geeft een overzicht van de voor de toetsing van het Project Munnikenland relevante effecten en effectmechanismen. Concreet benoemt de passende beoordeling de volgende permanente dan wel tijdelijke effecten van:

1. toename dynamiek (overstromingsfrequentie);
2. vergraving (van uiterwaarden voor aanleg nevengeulen; tevens verdieping en opschoning gracht rond Slot Loevestein);
3. werkzaamheden grondverzet (verplaatsing grond, inzet graafmachines en vrachtauto's);
4. aanleg (inclusief uitbreiding) van infrastructurele werken (wegen en parkeerplaatsen);
5. aanleg Wakkere dijk (inclusief hoogwatervluchtplaats);
6. verondieping zandwinplas;
7. aanleg poelen binnendijks (voor kamsalamander);
8. aanpassing waterhuishouding (peilverhoging) in binnendijks gebied;
9. verzuring en vermesting (ten gevolge van toegenomen verkeersintensiteit);
10. verplaatsing zaadbank (in relatie tot Stroomdalgraslanden en Glanshaverhooilanden);
11. toename recreatiedruk (door evenemententerrein resp. betere ontsluiting gebied).

Ik stel vast dat de bovenstaande effecten betrekking hebben op werkzaamheden waarvoor de provincie dan wel EL&I het bevoegde gezag is op grond van de Nb-wet 1998. De effectmechanismen 4, 6, 8, 9 en 11, alsmede een deel van 2 en 3 voor zover dit betrekking heeft op vergraving van de gracht van slot Loevestein, en de afvoer van de daarbij vrijgekomen grond, worden door de provincie meegenomen in haar beoordeling van de aanvraag. De effectmechanismen 1, 5, 7 en 10 zijn voor rekening van EL&I. Het merendeel van 2 en 3, voor zover dit gaat om de vergraving van 2 uiterwaarden en 1 dijk respectievelijk de afvoer van de daarbij vrijgekomen grond, wordt ook door EL&I beoordeeld.

Ik stel vast dat daarmee de effecten in beeld gebracht zijn.

In het onderstaande ga ik per habitatype en habitatsoort meer specifiek in op de in de passende beoordeling beschreven effecten en naar aanleiding hiervan getrokken conclusies voor zover deze relevant zijn voor de planonderdelen die onder mijn wettelijke bevoegdheid op grond van de Nb-wet 1998 vallen.

Effectbeoordeling Habitattypen

Slikkige rivieroever

De aanwezige Slikkige rivieroever wordt door het Project Munnikenland vrijwel geheel vergraven ten behoeve van de aanleg van nevengeulen. Door de toename in dynamiek nemen het potentiële oppervlak en de kwaliteit sterk toe. Herkolonisatie zal via het rivierwater plaatsvinden, zoals dat bij dit habitatype gewoon is. De pioniervegetatie van Slikkige rivieroever heeft van nature een hoge variatie aan bedekking en soortensamenstelling (zowel binnen een jaar als tussen jaren), en herstelt zich zodoende snel. Binnen een jaar na de aantasting kan het habitatype alweer goed functioneren, met een vergroot oppervlak.

Ik kom, op basis van de informatie uit de passende beoordeling, tot de conclusie dat de uitvoering van het Project Munnikenland niet zal leiden tot verslechtering van de instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype Slikkige rivieroever. Door de ingrepen ontstaan mogelijkheden tot uitbreiding van het oppervlak van dit habitatype. Door het dynamische karakter van dit habitatype zal ook binnen een jaar of enkele jaren, na afronding van de werkzaamheden, voldoende herstel of herkolonisatie kunnen plaatsvinden zonder dat er apart maatregelen nodig zijn.

Stroomdalgraslanden

Het habitatype Stroomdalgraslanden komt momenteel voor op de zandige oeverwal langs de Waal met een oppervlakte van 3,57 ha. Dit oppervlak moet gezien de behouddoelstelling in het ontwerp aanwijzingsbesluit behouden blijven. Uit de passende beoordeling blijkt dat als gevolg van het Project Munnikenland een oppervlak van 3,37 ha niet wordt aangetast. Het areaal dat in de huidige situatie aanwezig is en verdwijnt door vergravingen omvat 0,20 ha. Daarnaast zal er nieuw areaal Stroomdalgrasland worden gerealiseerd. De oppervlakte hiervan bedraagt 2,72 ha. Hieruit blijkt, dat het totale areaal met 2,52 ha toeneemt tot 6,09 ha.

Binnen het Project Munnikenland worden, middels het natuurinclusief ontwerp, maatregelen getroffen om herstel van bestaande Stroomdalgraslanden te bevorderen en ook om de nieuw te realiseren hectares op een juiste wijze zich te laten ontwikkelen tot een volwaardig habitatype. In de passende beoordeling wordt aangegeven middels kleurcodering welke maatregelen waar plaatsvinden. Voor een uitgebreide beschrijving verwijs ik naar dit document. Delen van het beoogde areaal worden niet actief ontwikkeld, andere delen worden wel actief ontwikkeld door het aanbrengen van een zaad- en wortelstokbank.

Uiteindelijk resultaat van dit project is dat er direct na de uitvoering een beperkt negatief effect (afname met 0,2 ha tot 3,37 ha) optreedt. Na uitvoering van de voorgenomen activiteit zal dit beperkte negatieve effect teniet worden gedaan. Door optimalisering van de abiotische omstandigheden en vergroting van het gebied waar dit type zich kan ontwikkelen is verzekerd dat de huidige oppervlakte van 3,57 behouden zal blijven en de kwaliteit zich kan verbeteren. Daarbij zal, door gericht beheer, de oppervlakte van dit type zich autonoom kunnen ontwikkelen tot in totaal 6,09 hectare.

In de passende beoordeling wordt aangegeven dat niet op voorhand valt te voorspellen of op alle gronden die hiervoor ingericht worden, zich daadwerkelijk een hoogwaardig Stroomdalgrasland zal ontwikkelen. Aangegeven wordt dat diverse uitvoeringsmaatregelen worden getroffen om de slagingskans voor een goede en snelle ontwikkeling te vergroten (blz. 70 en 71 van de passende beoordeling). Door het project verbeteren de abiotische omstandigheden voor de succesvolle ontwikkeling van Stroomdalgrasland. Na uitvoering is een goed beheer

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

van belang om uiteindelijk voldoende zekerheid te hebben dat behoud van oppervlakte en kwaliteit van dit habitatype wordt gerealiseerd.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Ik onderschrijf deze conclusie. Dit betekent dat de voorgenomen activiteit pas kan worden gestart na instemming door EL&I van een door of namens de vergunninghouder ingediend Beheer- en onderhoudsplan. Indien middels een goed en ook daadwerkelijk geborgd beheer kan worden gezorgd voor een herstel van de aangetaste delen van dit habitatype en verbetering van de abiotisch omstandigheden van andere daar aanwezige gebieden, dan is er voldoende zekerheid dat de instandhoudingsdoelstellingen, behoud oppervlakte en kwaliteit, voor dit habitatype worden behaald.

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Het beheer, vastgelegd in het Beheer- en onderhoudsplan, zal er op zijn gericht dat zich na ongeveer 10 jaar een kwalitatief goed Stroomdalgrasland heeft ontwikkeld en er een positief effect is door toename van dit type. Een voorschrift hiertoe is in deze vergunning opgenomen (voorschrift 9).

Glanshaverhooilanden

Het habitatype komt momenteel voor met een oppervlakte van 31,0 ha. Het areaal dat in de huidige situatie aanwezig is en verdwijnt door de herinrichting omvat 14,6 ha. Binnen het project wordt daarbij voorzien in realisatie van een nieuw areaal Glanshaverhooiland met een omvang van 20,1. Hieruit blijkt, dat het totale areaal met 5,5 ha toeneemt tot 36,8 ha.

Binnen het Project Munnikenland worden, middels het natuurinclusief ontwerp, maatregelen getroffen om herstel van bestaande Glanshaverhooilanden te bevorderen en ook om de nieuw te realiseren hectares op een juiste wijze zich te laten ontwikkelen tot een volwaardig habitatype. De potentiële ontwikkellocaties voor Glanshaverhooiland bevinden zich buiten de begrenzing van het N2000 gebied, meer bepaald in het oostelijk deel van de Brakelse Benedenwaarden (zie figuur 3.4 in de passende beoordeling). In de passende beoordeling wordt aangegeven middels kleurcodering welke maatregelen waar plaatsvinden. Voor een uitgebreide beschrijving verwijs ik naar dit document. Deze, zich nu buiten Natura 2000-gebied bevindende, gronden zijn vanwege hun locatie bij uitstek geschikt voor de ontwikkeling van dit habitatype. Deze gronden zullen op basis van een met Staatsbosbeheer te sluiten overeenkomst worden beheerd op een wijze dat zich het Glanshaverhooiland hier op de juiste wijze kan ontwikkelen tot een volwaardig habitatype. Hiertoe heb ik een voorschrift in de vergunning opgenomen. Ik ben voornemens om deze gronden bij de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem op te nemen binnen de begrenzing.

Uiteindelijk resultaat van dit project is dat op de korte termijn een negatief effect (afname tot 16,7 ha) optreedt. Na herinrichting van het gebied zal dit negatieve effect teniet gedaan worden door nieuw te ontwikkelen gebied ter grootte van 36,8 hectare van dit type. Door middel van gericht beheer en monitoring hiervan, (waarbij eventuele aanpassing van het beheer moet worden geborgd zodanig dat er minimaal 36,8 ha Glanshaverhooiland behouden blijft/nieuw wordt ontwikkeld).

In de passende beoordeling wordt aangegeven dat niet op voorhand valt te voorspellen of op alle gronden die hiervoor ingericht worden zich daadwerkelijk een hoogwaardig Glanshaverhooiland zal ontwikkelen. Ook blijkt uit de passende beoordeling dat Glanshaverhooiland een lange herstel-/ ontwikkeltijd heeft (meer dan 10 jaar). Aangegeven wordt dat diverse uitvoeringsmaatregelen worden getroffen om de slagingskans voor een goede en snelle ontwikkeling te vergroten (blz. 74 en 75 van de passende beoordeling). Hiervoor wordt onder andere de bemeste toplaag op de nieuwe locatie afgegraven tot op de zandige en

nutriëntenarme bodem en worden de zaadbank en de wortelstokken, van het goed ontwikkelde Glanshaverhooiland op de te vergraven locatie, overgeplaatst naar de nieuw te ontwikkelen locaties. Gezien de aard van het project is het niet mogelijk om eerst de nieuwe locatie volledig te ontwikkelen voordat het Glanshaverhooiland wordt vergraven. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd volgens een werkvoorschrift waarin van oost naar west wordt gewerkt. Daardoor zijn de gronden voor de zaadbank gereed voordat het westelijk deel wordt afgegraven en kan de zaadbank direct worden overgeplaatst. Na uitvoering van de werkzaamheden is een goed beheer van belang om uiteindelijk voldoende zekerheid te hebben dat de beoogde uitbreiding van oppervlakte en kwaliteit van dit habitatype wordt gerealiseerd. Voor het Glanshaverhooiland betekent dit maai-beheer al dan niet met nabeweiding.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Ik onderschrijf deze conclusie. Dit betekent dat de voorgenomen activiteit pas kan worden gestart na vaststelling en goedkeuring door EL&I van een door of namens de vergunninghouder ingediend Beheer- en onderhoudsplan. Een concept van het nog vast te stellen Beheer- en onderhoudsplan is inmiddels beschikbaar. Ik verbind hiertoe aan deze vergunning een voorschrift om zeker te stellen dat de beheermaatregelen ook daadwerkelijk worden geborgd. Indien middels een goed en ook daadwerkelijk geborgd beheer kan worden gezorgd voor een herstel van de aangetaste delen van dit habitatype dan is er voldoende zekerheid dat de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatype worden behaald.

Zachthoutooibossen

Het habitatype komt momenteel voor met een oppervlakte van 35,4 ha. De potenties voor nieuw areaal Zachthoutooibos dat binnen de herinrichting gerealiseerd wordt omvat 42,2 ha.

Na de herinrichting is door de toenemende invloed van de rivier een groot deel van het plangebied geschikt voor de ontwikkeling van ooibos. Er wordt echter in verband met de rivierversuimingsdoelstelling van het project minder areaal Zachthoutooibos ontwikkeld dan in potentie mogelijk is. Met het oog op de ruwheid (weerstand bij hoge waterafvoeren) is het waterpeil er echter op ingesteld dat er niet teveel bosopslag komt; grote delen zullen te nat zijn en met een moerasvegetatie met riet e.a. bedekt worden. Zie bijlage 4 van de passende beoordeling voor een toelichting op het hydraulisch functioneren van de kom na herinrichting. De locaties waar het nieuwe ooibos ontstaat, zijn hiervoor uitermate geschikt qua overstromingsduur (50-150 dagen per jaar) en bodemtype (alluviale bodem: kleilig in de uiterwaard, zandig langs de rivier). Vestiging zal door de aanvoer van zaden door de rivier relatief snel verlopen. Hiervoor zijn geen aanvullende maatregelen nodig.

In de passende beoordeling wordt aangegeven dat door middel van monitoring en beheer wordt geborgd dat er in totaal minimaal 36,8 ha ontstaat/behouden wordt. Ik verbind dan ook aan deze vergunning een voorschrift dat deze monitoring en het beheer wordt geborgd teneinde zekerheid te hebben dat de uitvoering van het Project Munnikenland niet leidt tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Zachthoutooibos (behoud in oppervlakte, verbetering in kwaliteit).

Effectbeoordeling Habitatsoorten

Bittervoorn

Twee locaties waar het leefgebied van de Bittervoorn door de herinrichting mogelijk wordt beïnvloed door de aanleg van dijken en infrastructuur, betreffen de Wakkere dijk ter plaatse van de Schouwendijk en de verbreding van de Maaskade. In totaal gaat hiermee 0,2 ha leefgebied verloren.

De Bittervoorn heeft het zwaartepunt van zijn verspreiding in de Waarden van

Loevestein, en zal aan de randen hiervan verstoring tijdens uitvoering ervaren. Door de verondieping van de grote zandwinplas wordt veel potentieel leefgebied ontwikkeld. De verhoging van de overstromingsfrequentie in de Waarden bij Loevestein heeft geen negatief effect op het leefgebied van de bittervoorn.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Door de wijde verspreiding van de Bittervoorn in het projectgebied en het Natura 2000-gebied is het beperkte negatieve effect op de korte en lange termijn niet significant. Uitvoering van het Project Munnikenland zal niet leiden tot significante verstoring van deze soort en leidt niet tot een negatief effect op de instandhoudingdoelstellingen van de Bittervoorn, zijnde behoud van oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied en de populatie.

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Grote Modderkruiper

De binnendijkse poelen in de Boezem van Brakel waar de soort zich in de huidige situatie ophoudt, zullen door een (licht) toenemende kweldruk een (kleine) kwaliteitsverbetering kennen. Doordat het kwel betreft, gaat het om relatief schoon water. Door de hogere waterstanden zullen de wateren met geleidelijk oplopende oevers licht uitbreiden qua oppervlak. Dit betreft een (zeer) kleine toename in leefgebied. Eventuele versturende effecten op deze soort blijven beperkt tot de 1,5 jaar waarbinnen de werkzaamheden aan de Wakkere dijk plaatsvinden. Verstoring kan optreden door trilling, geluid, licht, optische en mechanische verstoring. Doordat de activiteiten plaatsvinden (net) buiten zijn leefgebied, zijn deze versturende effecten beperkt en zeker niet significant.

Uitvoering van het Project Munnikenland zal niet leiden tot significante verstoring van deze soort en leidt niet tot een negatief effect op de instandhoudingdoelstellingen van deze soort, zijnde uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud van de populatie.

Kleine Modderkruiper

Twee locaties waar het leefgebied van de Kleine Modderkruiper door de herinrichting mogelijk wordt beïnvloed door de aanleg van dijken en infrastructuur, betreffen de Wakkere dijk ter plaatse van de Schouwendijk en de verbreding van de Maaskade.

Bij de aanleg van de Wakkere dijk worden ter hoogte van de Schouwendijk enkele delen van sloten gedicht. Het aangetast leefgebied bestaat uit twee weteringen met een lengte van 380 meter en 3 meter breed. Het totale oppervlak beslaat hiermee $2.280 \text{ m}^2 = 0,2 \text{ ha}$. Verstoring als gevolg van trilling, geluid, licht, optische en mechanische verstoring tijdens uitvoering (gedurende vier jaar) kan optreden aan de randen van de Waarden van Loevestein en is tijdelijk. Door de herinrichting van de grote zandwinplas wordt nieuw leefgebied ontwikkeld ter grootte van 1,4 ha. Daarnaast neemt het leefgebied buiten het Natura 2000-gebied aanzienlijk toe met bijna 50%.

Vanwege de wijde verspreiding van de Kleine Modderkruiper in het projectgebied en Natura 2000-gebied en zijn grote vermogen nieuwe wateren te koloniseren, zijn de beperkte negatieve effecten van de oppervlakte afname op drie plaatsen (zandwinplas, wakkere dijk, buitendijkse vindplaats) tijdelijk en niet significant in relatie tot de positieve effecten op iets langere termijn (oppervlakte toename bij de zandwinplas en in de Buitenpolder).

Uitvoering van het Project Munnikenland zal niet leiden tot significante verstoring van deze soort en leidt niet tot een negatief effect op de instandhoudingdoelstellingen van de Kleine modderkruiper, zijnde behoud van oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied en de populatie.

Rivierdonderpad

De effecten op de Rivierdonderpad als gevolg van het project zijn zeer gering. De preferente verblijfplaatsen, de kribben, blijven onveranderd aanwezig. Wel wordt circa 115 meter van de gestrekte oever verwijderd. In de plaats van het oeverdeel dat wordt verwijderd, wordt een nieuw talud aangelegd dat bestaat uit geschikte stortstenen bekleding met openingen daartussen. De ingreep is zo beperkt dat met zekerheid kan worden gesteld dat de kwaliteit van het leefgebied niet wordt beïnvloed. Ook de eventuele verstoring tijdens de werkzaamheden aan deze oever is beperkt en vindt alleen in de eerste 1,5 jaar plaats. Daarbij komt ook dat bij inventarisaties de Rivierdonderpad niet is aangetroffen aan de Waalzijde van het projectgebied.

Ik concludeer dat er geen sprake kan zijn van significante verstoring en dat er geen sprake is van een mogelijk negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de Rivierdonderpad, zijnde behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van de populatie.

Kamsalamander

Het zwaartepunt van de populatie ligt rondom de Boezem van Brakel en het terrein van Dunea. Alle daarbuiten gelegen buitendijkse habitat maakt onderdeel uit van het leefgebied van de Kamsalamander: droogvallende poelen/ tijdelijke wateren voor de voorplanting; kleinschalig mozaïek landschap als overwinterings- en overig leefgebied met hoge vegetatie voor beschutting. Buitendijks leidt de kamsalamander echter altijd een zwervend opportunistisch bestaan. De vergravingen (verlagen van de zomer- en winterdijk) veroorzaken versnippering van het leefgebied van de Kamsalamander. De recente inventarisatie (2010) met twee nieuwe geïsoleerde vondsten bij slot Loevestein, toont namelijk aan dat het leefgebied van de Kamsalamander groter is dan aanvankelijk aangenomen. De drie buitendijkse voortplantingspoelen in het westelijk deel van de Benedenwaarden verdwijnen door de aanleg van de westelijke nevengeul. De twee nieuwe westelijke vindplaatsen bij Loevestein blijven gehandhaafd. De twee oostelijke (reeds bekende) voortplantingspoelen blijven eveneens bestaan. Daar staat tegenover dat het project voorziet in drie nieuwe voortplantingspoelen welke geoptimaliseerd worden aangelegd binnen het Natura 2000-gebied. Dit gebeurt voor dat de bestaande buitendijkse poelen worden vergraven.

De gehele omgeving in het buitendijkse gebied blijft na herinrichting suboptimaal leefgebied omdat er altijd kans is op overstroming van de poelen in buitendijks gebied.

Een deel van de Waalkade wordt minder geschikt als migratieroute en mogelijk overwinteringsgebied. De locale verlaging leidt niet tot versnippering, omdat de dijk het grootste deel van het jaar beschikbaar is als landhabitat en migratieroute. De verbinding wordt wel minimaal aangezien het voortplantingswater en het overwinteringsgebied (hoogwater- en vorstvrije beschutting) ongeveer een kilometer uit elkaar komen te liggen en dit is de maximale afstand die kamsalamanders kunnen afleggen voor geschikt leefgebied.

Als gevolg van de voorgenomen activiteit zal 41 ha van 154 ha leefgebied aangetast worden, maar dit komt weer terug in het tussendijks gebied en door inrichting van de Wakkere dijk als leefgebied, zal de kwaliteit toenemen. Tijdens de werkzaamheden zal de soort gedurende 4 jaar enige verstoring ondervinden door trilling, geluid en rijroutes door het gebied. Het kerngebied van de soort wordt echter niet verstoord en omdat zwervende soorten met name 's nachts trekken en fasering van de uit te voeren werkzaamheden zal de verstoring zeker niet significant zijn.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

In de passende beoordeling wordt aangegeven dat bij het vergraven van de drie buitendijkse poelen 'zorgvuldig gewerkt' dient te worden. Dit houdt in, dat de poelen vóór vergraving gecontroleerd worden op de aanwezigheid van Kamsalamander larven/eieren. Dit kan effectief gebeuren door de drie voortplantingswateren voor aanvang van de voortplantingsperiode (augustus-maart) af te zetten met amfibieënschermen. Wanneer er individuen worden aangetroffen, worden ze weggevangen en uitgezet in een ondiep bestaand water binnen het bekende voortplantingsgebied (niet tijdens vorst). De vergraving van de drie poelen vindt vervolgens gefaseerd plaats, zodat er uitwijkmogelijkheden bestaan voor niet waargenomen individuen. Ook werk aan het landhabitat zoals de aanleg van de Wakkere dijk, vindt gefaseerd plaats.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Ik merk op dat deze maatregelen geborgd dienen te worden alvorens voldoende zekerheid kan worden gegeven dat onnodige aantasting of verstoring van de soort uitblijft. Ik verbind dan ook aan deze vergunning een aantal voorschriften waarin wordt opgenomen welke maatregelen genomen dienen te worden bij het vergraven van de drie buitendijkse poelen.

Geconcludeerd kan worden dat als gevolg van het project, het voortplantingsgebied van de Kamsalamander afneemt door het vergraven van drie buitendijkse poelen. Daartegenover wordt het voortplantingsgebied weer uitgebreid door de aanleg van drie binnendijkse poelen welke daarbij zijn gelegen in meer ideale omstandigheden (schoner water door kwel, vrij van vis door ligging binnendijs, jaarlijkse droogval). De nieuwe poelen worden aangelegd vóór de oude vergraven worden. Netto verandert het oppervlakte voortplantingsgebied binnen de Natura 2000 begrenzing niet. Hier buiten nemen de potenties voor voortplantingswateren licht toe, door het geschikter worden van de Buitenpolder Munnikenland. Het areaal overwinteringsgebied neemt af door vergraving, maar neemt in het gebied als geheel toe, onder andere door de aanleg van de Wakkere dijk waardoor het Project Munnikenland zeker geen negatief effect heeft op de instandhoudingdoelstellingen van deze soort, zijnde behoud omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie.

Effectbeoordeling aangepaste werkwijze

In aanvulling op de aanvraag is gemeld dat de circa 510.000 m³ grond die vrijkomt door de ontgraving van de Brakelse Benedenwaarden en het noordelijk deel van de Gandelwaard, niet zal worden gebruikt voor het verontdiepen van de zandwinplas. De met de ontgraving vrijgekomen grond zal nu direct naar de loswal aan de Waal worden getransporteerd in plaats van naar een put in de oude situatie. Het aantal transportbewegingen per as (dat is over de weg met behulp van vrachtauto's) in het gebied wordt hierdoor kleiner.

Het niet verontdiepen van de zandwinplas leidt tot een tijdelijk groter aantal scheepvaartbewegingen, omdat de grond per schip wordt afgevoerd. Het effect hiervan is een toename van de stikstofdepositie. Blijkens de met de aanvulling meegezonden aanvullende beoordeling zal de extra bron (schepen) niet leiden tot andere uitkomsten ten aanzien van de stikstofberekeningen.

Omdat de toename aan autoverkeer met 50% een blijvend effect is en daarmee een aanzienlijk grotere bron van stikstof is dan de kleine hoeveelheid extra scheepvaartbewegingen – het gaat om circa 15 schepen per week ofwel minder dan 1% van het totaal van circa 2600 schepen per week op de Waal – gedurende 3 jaar (de uitvoeringsperiode), wordt geconcludeerd dat het niet verontdiepen van de zandwinplas geen significante effecten voor de stikstofdepositie heeft.

Verder wordt geconcludeerd dat het transport en verschepen van grond niet leidt tot nieuwe effecten op habitattypen, omdat er bij transport van de grond naar de loswal gereden wordt over de terreindelen die afgegraven worden.

Tenslotte wordt geconcludeerd dat wijziging van transportbewegingen ook niet leidt tot extra effect op de typische vogelsoorten grote bonte specht en

graspieper, omdat de soort niet binnen de verstoringzone van de transportroute voorkomt (grote bonte specht) resp. nu niet voorkomt binnen het habitattype Glanshaverhoiland waarvoor hij typerend is (graspieper).

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Ik onderschrijf alle hiervoor genoemde conclusies. Ik stel vast dat er, ondanks het niet doorgaan van het verondiepen van de zandwinplas, toch een aanzienlijke toename aan leefgebied voor Bittervoorn en Kleine modderkruiper wordt gerealiseerd.

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

MONITORING

Op diverse plaatsen wordt in de passende beoordeling verwezen naar in het Beheer- en onderhoudsplan op te nemen monitoringsmaatregelen. Met deze monitoringsmaatregelen moet de ontwikkeling van de relevante habitattypes en -soorten worden gevolgd. Onderdeel van deze monitoringsmaatregelen hebben betrekking op aanvullende- en/of herstelmaatregelen in geval onverhoopt de relevante instandhoudingsdoelen niet worden bereikt. Een voorschrift hiertoe wordt door mij in deze vergunning opgenomen.

CUMULATIE

Op basis van artikel 19f van de Nb-wet 1998 dient bij vergunningverlening voor projecten of andere handelingen een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve effecten indien deze projecten of handelingen, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteiten zelfstandig beschouwd, niet kunnen leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de betreffende Natura 2000-gebieden of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor de betreffende gebieden zijn aangewezen.

Ruimte voor de Rivier algemeen

De algehele waterstandsdeling die met de Ruimte voor de Rivier projecten langs de Waal wordt gerealiseerd (kribverlaging, dijkverlegging Veur Lent en dijkverlegging Munnikenland), zal de overstromingsfrequentie in Natura 2000-deelgebied Loevestein beïnvloeden. Deze projecten worden immers uitgevoerd om de hoogwaterstanden te verlagen. In totaal moet voor 2015 een waterstandsdeling in de omgeving van Loevestein gerealiseerd worden van circa 20 cm bij maatgevend hoogwater (PKB Ruimte voor de Rivier, deel 4; invloed Project Munnikenland en kribverlaging). De waterstandsdeling leidt tot een kortere overstromingsduur in het niet te vergraven buitendijkse gebied; dit heeft effect op de vegetatie van de voorkomende habitats. Deze heeft zich immers 'ingesteld' op een bepaalde overstromingsduur, en deze verandert. In de lage regionen (habitattypen Slikkige rivieroever en Zachthoutoibos) is het effect zeer klein door de bufferende werking van het getijdeneffect: als de waterstanden op de rivier dalen, dringt de zee iets verder het land binnen. Stroomdalgraslanden en de Glanshaverhoilanden vereisen een bepaalde overstromingsduur voor hun vestiging en voortbestaan. Hierdoor bepaalt de waterstand in combinatie met de hoogteligging grotendeels de zone waarin beide habitattypen kunnen voorkomen. Daling van de gemiddelde waterstand door de PKB-ingrepen betekent dat de onder- en bovengrens van het geschikt biotoop voor beide graslandtypen naar beneden verschuift. De geschikte zone zal ongeveer 6-10 cm lager komen te liggen (zie tabel op blz. 100 van de passende beoordeling) en uitkomen tussen 2,15 en 3,65 meter +NAP. Aan de bovenkant

gaat er een terrein stukje af (het habitat is daar niet meer geschikt vanwege een te lage overstromingsduur), en aan de onderkant komt er een stukje bij (voorheen te natte zone wordt nu geschikt).

Aangezien er in Munnikenland weinig areaal is dat op +3,65 meter hoogte ligt, en veel grond op 2,15 meter +NAP hoogte, neemt het potentieel begroeibaar areaal voor beide graslandtypen toe. Er is dus geen sprake van een negatief effect, maar van een positief effect. Een kortere overstromingsduur zal de kwaliteit van het buitendijkse leefgebied van de Kamsalamander eerder ten goede komen dan benadelen. De vissoorten ondervinden hiervan überhaupt geen effect. De instandhoudingdoelstellingen van de beschermde soorten en habitats in het Natura 2000-gebied komen niet in gevaar door de waterstandsvaling veroorzaakt door de Ruimte voor de Rivier projecten.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Kribverlaging

Een belangrijk onderdeel van de PKB Ruimte voor de Rivier zijn de vier maatregelen m.b.t. kribverlaging. Naast bovenstaand indirect effect op de waterstanden, kan de kribverlaging een direct negatief effect hebben op krib gerelateerde Natura 2000 soorten door aantasting van het habitat (stenige oevers). Dit betreft voor het Natura 2000-deelgebied Loevestein uitsluitend de Rivierdonderpad. Uit de Natuurtoets Verlaging 650 kribben in de Waal (DHV, 2009) blijkt dat het voor deze soort een zeer beperkte ingreep betreft waarbij het mogelijk negatieve effect zeker niet significant is. De hier beoordeelde herinrichting Munnikenland betreft een zeer beperkte ingreep voor de rivierdonderpad (een afname van het potentieel leefgebied van 115 meter en een toename van 100 meter), zonder concrete aanwijzingen dat de soort hier daadwerkelijk voorkomt. Van cumulatieve effecten zal zodoende geen sprake kunnen zijn.

Gandelwaard

De herinrichting van de Gandelwaard maakt geen onderdeel uit van deze passende beoordeling, maar wel van het Natura 2000 deelgebied Loevestein. Voor de Gandelwaard zal een apart vergunningentraject worden doorlopen. Uit de inrichtings- en beheerplannen van initiatiefnemer Wienerberger (2009) blijkt dat de beschermde Natura-2000 soorten en habitats geen hinder ondervinden van de herinrichting. In de plannen van Wienerberger worden de aanwezige waarden ontzien (o.a. langs het Oude Maasje). Na herinrichting nemen bovendien de kansen voor de Natura 2000 waarden toe.

Ik concludeer dat binnen de aangeleverde passende beoordeling een volledige en juiste cumulatietoets is uitgevoerd.

AFWEGINGSKADER NOTA RUIMTE

Aangezien in dit geval het afwegingskader van de Nota Ruimte het afwegingskader van de Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader, zoals opgenomen in de Nb-wet 1998, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de Nota Ruimte voldaan.

Ook voor het overige wordt geen strijdigheid met het beschreven beleid geconstateerd.

BESPREKING VAN DE ZIENSWIJZEN

Naar aanleiding van deze aanvraag zijn, op grond van artikel 44, lid 3, van de Nb-wet 1998, de Gemeente Zaltbommel en de Provincie Gelderland in de gelegenheid

gesteld een zienswijze op deze aanvraag in te dienen. Hiervan werd geen gebruik gemaakt.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

Naar aanleiding van de ter inzage legging, op grond van afdeling 3.4 van de Awb, van de ontwerpbesluiten zijn door de volgende personen/instanties zienswijzen ingediend:

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

1. Van Gellicum, namens D.G. Duijzer, Roodseweg 11, 4156 AP Rumpt;
2. J. ten Hagen, Maarten van Rossumweg 1, 5307 HC Poederloijen;
3. Northern Petroleum B.V., N. Tielens, Lange Voorhout unit S2b, 2414 EJ 's-Gravenhage;
4. R.P.E de Poorter, Waarddijk 3, 5306 TL Brakel;
5. R.P.E de Poorter, Waarddijk 3, 5306 TL Brakel;
6. R.P.E de Poorter, Waarddijk 3, 5306 TL Brakel;
7. NN, ingetrokken;
8. R.P.E de Poorter, Waarddijk 3, 5306 TL Brakel;
9. R.P.E de Poorter, Waarddijk 3, 5306 TL Brakel;
10. ARAG, E.D.M. de Knecht, namens Gebroeders de Lorm, Kastanjelaan 2, 3833 AN Leusden;
11. T. van der Zalm, Munnikenlandse Maaskade 4, 5307 TE Poederloijen;
12. H.E. Winkelman, namens families van Wiggen, van Dalen, de Vries en van Zanten, Postbus 307, 5240 AH Rosmalen;
13. Dunea, A.J.W. de Waal Malefijt, Postbus 34, 2270 AA Voorburg;
14. Covaco B.V., Munnikenlandse Maaskade 4, 5307 TE Poederloijen;
15. J. Peet, Maasdijk 104, 5307 TD Poederloijen;
16. Van Gellicum, namens D.G. Duijzer, Roodseweg 11, 4156 AP Rumpt;
17. T. van der Zalm, Munnikenlandse Maaskade 4, 5307 TE Poederloijen.

Alle zienswijzen die schriftelijk en binnen de termijn zijn ingediend zijn samengevat in hoofdstuk 3 van de nota van antwoord en voorzien van een reactie. De nota van antwoord is als bijlage 2 opgenomen bij dit besluit. In het kader van het voorliggende besluit op grond van de Nb-wet 1998 zijn de zienswijzen van R.P.E. Poorter (zienswijzen 4, 6, 8 en 9), H.E. Winkelman, J. Peet en Van Gellicum (zienswijze 16) – hetzij direct hetzij indirect - relevant.

Deze zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassing van het besluit.

Op grond van voortschrijdend inzicht hebben betrokken partijen besloten om de verondieping van de aanwezige zandwinplas niet langer uit te voeren. Dit heeft als consequentie dat de grond afkomstig van de ontgraving van uiterwaarden resp. dijken per as naar een aan te leggen tijdelijke loswal zal worden getransporteerd en vervolgens per schip over de Waal zal worden afgevoerd. De consequenties van vorenbedoelde wijziging voor de effectbeoordeling zijn meegenomen in de overwegingen bij het voorliggende besluit van EL&I alsook in het door provincie Gelderland genomen besluit op grond van artikel 19d van de Nb-wet 1998.

Coördinatieprocedure

Bij de voorbereiding van de besluiten nodig voor de uitvoering van de maatregel Uiterwaardvergraving Brakelse Benedenwaarden en dijkverlegging Buitenpolder het Munnikenland (afgekort project Munnikenland) ter uitvoering van de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier is gekozen voor toepassing van de gemeentelijke coördinatieprocedure bedoeld in artikel 3.30, eerste lid, onder b, Wet ruimtelijke ordening (Wro) gecombineerd met de provinciale coördinatieprocedure bedoeld in artikel 3.33, eerste lid, onder a, Wro.

De bedoeling van de voorgenoemde gemeentelijke coördinatie is om de voorbereiding en bekendmaking van de in het coördinatiebesluit van de

gemeenteraad van Zaltbommel genoemde besluiten tezamen met het voor de uitvoering van de maatregel vast te stellen bestemmingsplan gecoördineerd te doen plaatsvinden.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

De bedoeling van de voorgenoemde provinciale coördinatie is om de voorbereiding en bekendmaking van de voor de uitvoering van de maatregel benodigde besluiten genoemd in het coördinatiebesluit van Provinciale Staten van Gelderland gecoördineerd te doen plaatsvinden en heeft bovendien tot gevolg dat Gedeputeerde Staten van andere bestuursorganen, tenzij dit een bestuursorgaan van het Rijk is, de medewerking kunnen vorderen, die voor het welslagen van de coördinatie nodig is.

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Het toepassen van genoemde coördinatieregelingen heeft mede tot doel dat de bekendmaking van (ontwerp)besluiten, de gelegenheid tot het naar voren brengen van zienswijzen daarop, respectievelijk het indienen van beroep daartegen voor de verschillende besluiten gelijktijdig plaats heeft.

De besluiten die nu gecoördineerd worden zijn:

- Bestemmingsplan;
- Projectplan op grond van de Waterwet;
- Vergunning op grond van de Ontgrondingenwet of de provinciale ontgrondingenverordening;
- Vergunningen op grond van de Nb-wet 1998;
- Ontheffing op grond van de Flora- en faunawet

Gezamenlijke voorbereiding van besluiten

De besluiten benodigd voor de uitvoering van project Munnikenland zijn door betrokken overheden gezamenlijk voorbereid en ook de communicatie daarover heeft gezamenlijk plaatsgevonden. Om de op handen zijnde besluiten zo goed mogelijk bij betrokkenen onder de aandacht te brengen en hen daarover te raadplegen hebben er verschillende momenten van informatieverstrekking en raadpleging plaatsgevonden en zullen er nog nieuwe momenten komen.

Op 1 juli 2010 heeft een informatieavond plaatsgevonden over het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Munnikenland, waarop een ieder in de gelegenheid is gesteld zich te informeren. Daarnaast zijn er bijeenkomsten met de klankbordgroep geweest waarin vertegenwoordigers van betrokken bewoners, grondeigenaren en organisaties zitting hebben. De deelnemers zijn over de plannen voor uitvoering van de maatregel geïnformeerd en geraadpleegd. Op 20 januari 2011 heeft een carrouselbijeenkomst plaatsgevonden in het gemeentehuis van Zaltbommel waarop sprekers konden inspreken.

Op 12 mei 2011 vond een speciale themacarrousel plaats voor de Raad. Op laatstgenoemde avond is het plan nogmaals toegelicht en zijn voor betrokkenen en Raad belangrijke vragen beantwoord.

Gedurende de gehele periode is de omgeving op de hoogte gehouden via nieuwsbrieven en bestaat de mogelijkheid tot het raadplegen van de website www.waterschaprivierenland.nl. Daarnaast zijn er bijeenkomsten met de klankbordgroep geweest waarin vertegenwoordigers van betrokken bewoners, grondeigenaren en organisaties zitting hebben. De deelnemers zijn over de plannen voor uitvoering van de maatregel geïnformeerd en geraadpleegd.

De ontwerpbesluiten en het MER hebben voor een ieder ter inzage gelegen van 15 september 2011 tot en met 26 oktober 2011. Binnen deze zes weken bestond de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. Gedurende deze periode is op maandag

3 oktober 2011 een hoorzitting/informatieavond gehouden over het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpbesluiten. Tijdens deze bijeenkomst bestond de mogelijkheid mondeling zienswijzen in te dienen.

Directie Regio en Ruimtelijke Economie
(RRE)
DG Natuur en Regio

De in deze periode ingediende zienswijzen hebben geleid tot diverse wijzigingen in de besluiten. Ook is een aantal ambtshalve wijzigingen doorgevoerd. Voor de motivering van de wijzigingen wordt verwezen naar de "Nota van Antwoord en ambtshalve wijzigingen Ruimte voor de Rivier Munnikenland" die met dit definitieve besluit en de overige definitieve besluiten ter inzage is gelegd.

Datum
22 maart 2012

Onze referentie
265259

Op 29 november 2011 heeft de Commissie m.e.r. het toetsingsadvies over het milieueffectrapport uitgebracht. In de toelichting van de definitieve m.e.r.-plichtige besluiten is een samenvatting van de adviezen uit het toetsingsadvies opgenomen en is toegelicht hoe deze adviezen zijn verwerkt in de definitieve besluiten.

CONCLUSIE

Ik ben van mening dat de gevraagde vergunning onder voorschriften kan worden verleend.